

Domoljub

V Ljubljani 5. julija 1944

57 — Štev. 27

Komunizem ne pozna družine

Če je človek prvina človeške družbe, je družina njena celica, iz katere človeški rod raste, se ohranja in obnavlja. Krščanski nauk uči, da je družina skupnost in družnost življenja na podlagi spolne različnosti, ki je njen namen rodaja in vzgoja otrok. Vsi divji in vsi kulturni narodi doslej so družino poznali in tudi negovali, ker brez nje ni mogel obstati noben narod. Družina rodi čudovite sadove, ki rastejo iz skupnega družinskega življenja, gradi gorko domače ogojišče, združuje družinske člane za zdaj in za naprej v nerazdružljivo celoto.

Člani družine so si med seboj različni: mož, žena, otroci, vsi pa so med seboj trajno povezani kakor jih ne more vezati nobena delavna ali gospodarska skupnost. Življenje je sicer trdo, toda družinsko življenje vse težave življenja omili in posveti, tako da družinska skupnost, kjer je doma v vsej svoji lepoti, kar z veseljem prenaša vse težave. Ko papež govori o družinskem življenju, ravno to stran družine lepo naglašja ter pravi, da so te lastnosti dobre družine pravi naravni darovi, ki je z njimi Bog-Stvarnik obdaril človeško družbo, ko je ustanovil družinsko vez.

Vsega tega plemenitega pa komunizem v družini ne pozna in ne prizna. Komunizem namreč pozna le eno skupnost, ki se imenuje brezrazredna družba. Njene razmere pa se ravna po zahtevah gospodarskih razmer, to se pravi, da se spreminjajo, kakor kaže. Komunizmu je vse le gospodarski uspeh, ki naj bo nekak zemeljski paradiz. Družina pa to komunistično prizadevanje moti, ker razdira od komunizma opevano socialno enakost ter s svojimi ljubezenskimi vezmi moti socialno skupnost. Dejstvo je, da družina neguje nekako družinsko sebičnost in goji družinske tradicije, izročila ter navade. Vsemu temu pa je komunizem neizprosno sovražnik. Vsak družinski oče si prizadeva, če je le količkaj poštenega očeta v njem, da bi svojim otrokom zagotovil s svojim delom boljšo vzgojo in boljše življenje. Starša se trudita, da bi otrokom kaj zapustila, kar bi bilo njihovo. Vsega tega komunizem ne pozna.

Komunizmu je glavno delo. Ni mu do tega, da bi kdo bil razumen in moder. To je nepotrebna navlaka. Kaj koristi komunistični družbi človek, ki je moder, če pa so njegove telesne sile prešibke za težko delo, kakršno je komunistični družbi potrebno. Komunizmu je le do krepkega, močnega telesa, ni mu pa do duše, ker s to nima kaj početi. Zato je komunizem že od vsega začetka vzgajal mladino tako, da je povečeval človekovo telesnost in zlasti gojil nizke gone, ki so v človeku. Ko se enkrat mladina ogreje za najnižje strasti, bo dostopna svobodni ljubezni. Kadar pa bo taka, takrat pa ne bo več prostora za družinske vezi in družinsko ljubezen. Kadar pa te ne bo, takrat bo tudi padla domovinska ljubezen, ki ima svoje korenine prav v družinski ljubezni. Kdor podira družinski dom, ta podira tudi domovinsko ljubezen.

Jasno je torej, da prav tako z verskega kakor z našega narodnega stališča moramo komunizem pobijati, kjer koli nanj zasletimo. Med nami in komunizmom ni in ne more nikdar biti nobene sprave, dokler bo samo en prekok rdečega komunizma strašil po slovenski zemlji.

Lovec je uplenil vidro

Vojni dogodki preteklega tedna

Nad London in Anglijo pada ognjeni dež

Nemška uradna poročila še vedno vsak dan sporočajo, da na London in južno Anglijo vsak dan neprenehoma pada ognjeno razstrelivo iz novega nemškega orožja ter pustoši angleške kraje.

Junaški boji v Cherbourgu

Nemško uradno poročilo 26. rožnika sporoča, da se junaška nemška posadka v notranjosti mesta Cherbourg junaško bori s sovražnikom v pouličnih bojih. Dva sovražna poziva, naj bi se posadka predala, je nemška vojska odbila ter razstrelila vse važne naprave v mestu in pristanišču. Nemške obalne baterije so potopile več sovražnih težkih vojnih ladij.

Dne 27. VI. se poročilo glasi, da so boji v mestu še ves dan trajali in da je sovražnik

šele proti večeru, ko je imel čez dan ogromne izgube, zasedel večji del mesta. Nemška posadka pa še vedno brani v svojih odpornih gnezdih ter sovražniku zadaja hude izgube.

Poročilo 28. VI. pravi, da se nemška posadka še vedno junaško brani ter je sovražnim ladjam preprečila prihod v luko.

Dne 30. VI. naglašja nemško poročilo, da je sovražnik na široki fronti začel napadati nemške bojne skupine na severozahodnem delu polotoka Cherbourg. Nemške sile so tudi zdaj odbile vse napade.

Dne 1. julija naznanja nemško uradno poročilo, da so nemške čete na severozahodnem delu polotoka Cherbourg, dasi stisnjene na ozek prostor in številno šibke, vendar le do konca prizadevale hude izgube sovražni premoči.

Bitka v Normandiji

Nemško uradno poročilo dne 26. VI. govori, da so bili razbiti sovražni napadi vzhodno od reke Orne. — Pri mestu Tilly je sovražnik ves dan napadal ter se mu je le z najtežjimi krvavimi izgubami posrečilo, da je zasedel nekaj razvalin tega mesta.

Dne 27. VI. se glasi nemško uradno poročilo, da je sovražnik pri Tillyju razširil svoje napade, da pa je zaradi nemških protinapadov moral svoje nastopanje ustaviti, ko je zasedel le malo ozemlja. Pri izlivu reke Orne so nemške baterije prisilile prevozne ladje k umiku. Uničenih je bilo več sovražnih padalskih oddelkov.

Dne 28. VI. pripoveduje poročilo, da je sovražni napad pri Tillyju bil spet odbit in da so Nemci s protinapadi iztrgali sovražniku del ozemlja, ki si ga je bil prejšnje dni pridobil. Pri Orni je bil uničen sovražni naskakovalni oddelek.

Dne 30. VI. naglašja poročilo, da je sovražnik s silnimi napadi hotel odrezati mesto Caen, da je v hudih bojih sicer razširil vdorno mesto, da pa ga je nato zadel nemški protinapad z boka ter mu spet iztrgal velik del pridobljenega ozemlja. Boji še trajajo. — Odbiti so bili sovražni napadi pri Orni, Tillyju in ameriški napad pri Saint Loju. — Od 6. VI. dalje je bilo na tem bojišču uničenih 900 sovražnih tankov.

Dne 1. julija se glasi uradno poročilo, da so nemške čete na vdornem ozemlju južnozahodno od mesta Caen sovražnika prisilile k obrambi. Nemški protinapadi na obeh straneh Odonu so pridobili novo ozemlje. — Pri Saint-Loju so Amerikanci začeli hud napad, pa so bili odbiti.

Italijansko bojišče

Dne 26. VI. govori nemško uradno poročilo, da je težišče bojev v Italiji med obalo in Trasimenskim jezerom. Sovražnik je v krvavih bojih pridobil le nekaj malega ozemlja.

Nemško uradno poročilo 27. VI. pravi, da je sovražnik svoje napade nadaljeval, da pa je le na zahodnem krilu malo napredoval.

Dne 28. VI. se poročilo glasi, da so bili hudi boji med obalo in Trasimenskim jezerom in da je sovražnik le na skrajnem zahodnem krilu malce napredoval, drugod pa je bil povsod krvavo odbit.

Uradno poročilo 30. VI. naglašja, da so bili južnozahodno in južvzhodno od mesta Siena hudi boji, da pa je sovražnik zasedel le malo ozemlja. Pri Trasimenskem jezeru je imel sovražnik take izgube, da je moral ves dan mirovati.

Dne 1. julija poročajo, da je sovražnik med obalo in Trasimenskim jezerom napadel s strašnimi silami. Imel je silne izgube, vendar se mu je posrečilo, da je južno od mesta Siena pridrl naprej. Zdaj se tam boji z vso silo nadaljujejo.

Boljševiški napadi

Dne 26. VI. poročajo, da na srednjem odseku vzhodnega bojišča divja velika bitka, kjer je sovražnik južno od Bobruiska dosegel nekaj uspeha, prav tako pri Mogilevu, medtem ko so se sovražni napadi pri Polocku izjalovili.

Dne 27. VI. poročilo navaja kraje Bobruisk, Mogilev in Oršo, kjer so hudi boji. Zahodno

Prezident general Rupnik govoril 30.000 ljubljancem

Na praznik sv. Petra in Pavla se je na ljubljanskem Kongresnem trgu zbralo 30.000 ljudi na veliko zborovanje, na katerem so govorili poleg g. dr. Puša, še g. Cergol in poročnik dr. Kociper. Najvažnejše so bile besede, ki jih je spregovoril predsednik pokrajinske uprave g. general Rupnik, ki je v uvodu naglasil, da je ta vojska odločilna za boj med judovstvom in človeštvom. Da se Judje že niso polastili vse oblasti na svetu, to je zgodovinska zasluga voditelja velike Nemčije, ki je dokazal, da svet srečnejši živi brez Judov, brez bogatašev, brez komunistov in boljševikov. Kjer je narodna socialistična Nemčija vsem tem bila trn v peti, sta Churchill in Roosevelt zasnovala sedanjo vojsko, ki se približuje že začetku svojega šestega leta. Tema dvema se je pridružil tudi diktator in despot judovske vojske Stalin.

Nato je g. prezident naglasil, da ga vkljub vsem krizam in težavam vse potrjuje v prepričanju, da bo v tej vojski pod nemškim vodstvom zmaga protiboljševiška Evropa. Jedro njegovih nadaljnjih izjavij se v teh le tehtnih besedah:

Ljubljanski kavarniškim in gostilniškim stragem in politikom prepuščam, da verjamejo širokoustnim lažem in bahanju angloameriških in sovjetskih oddajnikov. Ti to delajo neprenehoma že pet let in so skoraj vsak mesec napovedovali skorajenje vkorakanje Angležev ali boljševikov v Ljubljano. Da so ti zločinci in zabitneži — na srečo jih je prav malo — našemu narodu strahotno škodovali in mu vedno bolj škodujejo, vedo sami prav dobro. Brezvestni kot so, mislijo izključno na svojo spočitano osebo in na nagrade, nadarbine in odpustnice, ki so na račun našega naroda obljubljene masonom, anglofilom, demokratom, boljševikom in bogatašem.

Napočil je skrajni čas, da se vsi, v resnici s narodom povezani elementi izobraženstva zberejo in tako skupaj s kmetom in delavcem naredijo konec izdajalskemu početju posrednih asocijalnih egoističnih častihlepnežev in materialistov.

To se mora zgoditi, če hočemo mali slovenski narod ohraniti in ga obvarovati pred tako strašno katastrofo, kot jo mora trpeti sedaj na primer italijanski narod v južni in srednji Italiji pod skupnim gospodstvom Londona in Washingtona ter nadoblastjo Moskve. Tako, če ne še bolj žalostna usoda bi zadela tudi nas, če bi naši tako imenovani politiki storili tako kot Viktor Emanuel, Badoglio in italijanski masoni. Nobeden od naših anglo- ali sovjeto-filških politikov potem ne bi mogel našega naroda rešiti. Še sami bi se komaj skrili na varno.

Nas Slovence lahko reši samo zmagovita Evropa. Evropo pa more pripeljati k resnični zmagi samo Nemčija.

Povsem jasno je, da bi prav tako, kot bi morali propasti vsi ostali evropski narodi, če se ne bi ob strani Nemčije bili proti svojim zunanjim in notranjim sovražnikom, propadel tudi mali slovenski narod, če ne bi zedinjen in trden izpolnil svoje evropske dolžnosti in obveznosti.

od Vitebska in južnozahodno od tod so se nemške čete prebile nazaj na nove postojanke. Razbiti pa so bili sovražni napadi pri Polocku in Pskovu.

Dne 28. VI. poročajo, da se je nemška obramba premestila iz Orše in Vitebska na Berezino.

Poročilo dne 30. VI. pripoveduje, da so bili razbiti sovražni napadi pri Polocku. V Beli Rusiji so nemške čete razbile sovražne tolpe, izmed katerih je bilo 7700 mrtvih in 5300 ujetih.

Dne 1. julija uradno poročajo, da so za mesto Slusk posuli boji. Pri Borisovi močno napadajo sovražni oklepniki. Pri Polocku so bili prestraženi sovražni napadi.

Zoper tolpe na Balkanu

Nemško uradno poročilo dne 26. VI. omenja, da so nemške čete v tritedenskih bojih v gorah južne Albanije razbile močne komunistične tolpe ter pobile 3000 sovražnikov, mnogo pa jih ujele.

80 letnico rojstva je praznoval pred kratkim Richard Strauss, današnji največji živeči nemški komponist.

Uvoz vseh časopisov, ki izhajajo v južni Italiji, je prepovedala vatikanska država, ker so vsi naklonjeni komunizmu.

65.000 ton rozin je pridelala lansko leto Turčija; 13.000 ton jih je šlo v Nemčijo.

Španija bo prodala Argentini 52.000 ton železa in jekla; Argentina bo dala kot protiuslugo 1 milijon ton pšenice, 500 ton tobaka in 10.000 ton bombaža.

Še v petem letu vojne krije Nemčija več ko polovico vse danske potrebe po kurivu.

390 milijard dolarjev vojnih kreditov je doslej odobril parlament USA.

Nova bogata ležišča najboljšega boksita so odkrili na zapadnem japonskem otoku šikoku.

Nove kovance po 500 lejev iz zlitine srebra in bakra bo dala v obtok Romunija.

Zaradi utaj so zelo poostriili davčno nadzorstvo v Romuniji.

7065 zadrug, ki so šteje 1.549.000 članov, je bilo lani v Romuniji.

Izralne karte so začeli izdelovati v Turčiji. Prodajo je prevzel Rdeči polmesec.

Tretjino trgovskega brodivlja je dosedaj zaradi vojnih dohodkov izgubila Danska.

Od 225 na 173 gramov so v Avstraliji znižali obrok surovega masla.

Dohodki carin in monopolov v Turčiji so presegle že v osmih mesecih proračun za 60 milijonov turških funtov.

76 letnico rojstva je obhajal te dni madžarski državni upravitelj Horthy.

V Romuniji so se prijave za službo na fronto tudi zelo mnoge ženske — prostovoljke.

Po 200 gramov kruha na dan dobiva prebivalstvo na Angloamerikancih zasedenega Rima.

Invalide in starostne pokojnine so zopet zvišali v Italiji za 30 % edanjih prejemkov.

Zaradi naklonjenosti do fašistične smeri je dal general Badoglio upokojiti 129 generalov, 31 polkovnikov, 78 višjih častnikov ter 9496 častnikov nižjih stopenj.

Nad 5.000.000 lir v prid oškodovancem zaradi letalskega napada so zbrali Tržačani do 19. junija.

Posteljo, ki omogoča bolnika skoraj prosto gibanje in ga pri tem obvaruje bolečin, je iznašla neka ženska v Bergonu.

Za 40 % so povišali francoske tobačne izdelke.

Prijava vseh umetniških predmetov so Angleži in Amerikanci ukazali v Rimu.

Vladajoča kneginja v Monaku se je odpovedala prestolu v korist svojega sina princa Rainerja.

Ze nad 150 ameriških letal je zasilno prislo na Švedskem, čeprav ni bilo zato sile.

Komunistični porazi na Notranjskem

Na dolenski strani

Ker so na Notranjskem bili tako v škripcih, so hoteli, da bi jim njihova tolpa na Dolenskem malce pomagala. Poskusila je res, a s kakšnim uspehom? Domobranski bataljon v Stični in eden iz Novega mesta sta jih prišla od vseh strani ter jih pri St. Vidu strašno porazila. Kakor nam pripovedujejo kmučki može, so komunistična trupla tam kar po polju ležala. Med tem je od bloške strani prbežalo na to stran nekaj tam premožanih tolp, katere so bile tudi deležne tega plesa. Prišli so tukaj kakor v stope, ki so se potem vapile tja proti Krki in Subi krajini.

Odkar so lanskega novembra Dakljevi komunisti s svojo premočjo in badogljevskimi topovi uničili junaške bratje »Grahovega, so se komunisti bahali, da jim tam zdaj nihče ne more do živca. Postali so kar nekam preobestirjeni in so se čutili kakor da bi bili tam doma. Govorili so, da jim teh postojank od Grahovega do Blok nihče več ne more vzeti, ker so tako imenitno utrjeni. Pa je prišlo drugače.

komunistov, ki jih niso mogli seboj vleči. Najmanj 150 komunistov je padlo v teku drugih bojev na tej strani. Če zračunamo zraven še one od Stampetovega mostu, si lahko mislimo, kako brez haska so komunisti spet metali v ogenj svoje prisilne mobilizirance od vseh strani.

Kaj pa domobranske izgube? Domobranci je padlo na cerkniški strani 12, ranjenih pa je bilo 35, izmed teh le 4 huje ranjeni. Tolovajev pa je samo tukaj ostalo ranjenih 147.

Poraz pri Stampetovem mostu

Niso pač računali z junaškimi domobranci in njihovim spretnim vodstvom. Začelo pa se je, ko so komunisti dne 12. junija po noči napadli Stampetov most pri Verdu. To naj bi bil začetek komunistične ofenzive, katere naj bi zavzela Logatec, Borovnica in Vrhniko ter tamkaj poklala domobranske posadke. Da bi domobranci motili in zamotili, so začeli istočasno napadati tudi Rakek in Ig. Napadale so kar tri brigade, izmed katerih je vsakekor še najboljša Gubčeva, kakor se je pokazalo. Res so napadli Stampetov most ter se jim je posrečilo razbiti en obok, toda to je bilo tudi vse, kar so dosegli, zakaj bliskovito je udarila domobranska sila na nje. Že ob progi jih je zgrabil domobranski oklepni vlak ter jih posteno premikastil. Istočasno pa jih je zgrabil za vrat domobranski bataljon, ki je pogнал nazaj v hribe tiste tolovaje, ki so prav za prav nameravali na Vrhniko.

Komunisti so bili že tukaj tako tepeni, da niti mrtvih niso mogli pobrati, marveč so vzorili seboj le svoje ranjence. Koliko je bilo teh? Domobranske patrolje so ugotovile, da so tisto noč komunisti skozi vas Otavice peljali na 19 vozeh 133 ranjencev. Koliko pa je bilo mrtvih!

Dne 14. junija so znova poskusili napasti Stampetov most, pa so bili tako sprejeti, da so jo naglo pobrisali. Tako je bila komedija na tej strani za komuniste končana.

Na cerkniški strani

Med tem so domobranci začeli nastopati od Rakeka proti Cerknici. Nad Cerknico je hrib Slivnica, kjer so komunisti močno utrjeni v starih jugoslovanskih bunkerjih. Mislili so, da so tukaj docela varni. Domobransko vodstvo je sprevidelo, da bi brez velikih žrtev teh položajev ne moglo zavzeti. Zato se je poslužilo drugega sredstva. Domobranksko poveljstvo je ukazalo umik na Rakek. Komunisti so veseli pridrveli do Cerknice, kjer pa jih je nenadno sprjel domobranski ogenj od vseh strani. Vojaški oddelek pod vodstvom stotnika Vuka Rupnika je brez vsakršne žrtve zdaj v naskoku zavzel Slivnico ter tolovaje pogнал daleč nazaj. Zdaj so domobranci tudi po cesti začeli napredovati do Grahovega in Starega trga, dasi so komunisti mislili, da so cesto tako minirali, da nihče ne bo mogel čez. Pa domobranski pionirjev tiste mine niso nič zadrževale, ker so jih sprotil vse pobrali.

Komunisti so od Blok do Lipsenja in Grahovega imeli utrjene postojanke ter so mislili, da se bodo vsaj tukaj držali. Pa se niso mogli, ker niti njihovo junaštvo niti njihovo vodstvo niso kos domobrancem. Tudi tukaj so domobranci razglasili, da se bodo umaknili proti Rakeku, kar so terenci takoj nesli na nos svoji rdeči komandi. Ta je spet šla na lim ter je začela nepotrebne premike, nakar so domobranci na nje udarili od vseh strani ter dne 25. junija ob 9 zjutraj stili zadnji sovražni odpor. Grdo so gledali komunisti, ko so jim za hrbtom začele regljati domobranske strojnece, nakar so se hrabro umaknili proti Hrvaški. Z njimi so bežali nekateri terenci, drugi pa, ki niso vedeli, da komunisti znajo tako naglo bežati, so mislili, da je zdaj vsa Cerkniška dolina spet rdeča, so prijazno prišli iz svojih lukenj naravnost domobrancem v naročje. Komunisti so tukaj izgubili mnogo orožja in gradiva. Samo na tem bojišču je obležalo 145 mrtvih.

Izšla je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«

Nis Petersen: »Opankarska ulica«

Zgodba nam na svojski način popisuje stari Rim, v katerega se je že zajedlo krščanstvo s svojo neizprosno doslednostjo. Marcel, glavni junak, omahuje, kajti ne more se odločiti, da bi prestopil iz svojega poganstva. Zato je njegova smrt na koncu zgodbe še bolj tragična, kajti ni se še odločil za krščanstvo in vendar je za nj padel. Roman boste brali z zanimanjem.

Nenavadna videnja 6 letne deklice

Po Ljubljani že več tednov govore o nekih videnjih, ki jih je baje deležna 6 letna deklica v okolici mesteca Bergamo v severni Italiji. O tem je v Ljubljano prišlo že nekaj pisanih poročil od Slovencev, kateri prebivajo zdaj tam okoli.

Ne da bi se kakor koli hoteli spuščati v vprašanje, ali je vse to res in vse tako, kakor pravijo poročila, hočemo vendar svojim bralcem podati vsebino teh poročil, da jih po svoji dolžnosti seznanimo z dogodki, ki o njih Ljubljana govori.

Kaj piše g. Ciril Čarga

V rokah imamo pismo, ki ga je pisal slovenski rojak z Goriškega (doma iz Bače ob Idriji), g. Ciril Čarga, duhovnik Mistijonske družbe — lazarist, ki zdaj že 3 leta prebiva in deluje v Turinu. Omenjamo, da ta gospod ne trdi, da bi bil sam videl, kaj se v Bergamu dogaja, marveč podaja le tisto, kar je slišal in bral. Pismo je bilo pisano dne 10. junija 1944 ter se glasi:

»Mogoče ste že zvedeli o prikazovanju Mater božje 6 letni deklici Adelajdi Roncalli iz vasi Ginie di Bonati pri Bergamu. Včeraj, dne 9. junija je tudi katoliški dnevnik »Italia« o tem prinesel članek. Od 13. majnika 1944 se je Mati božja tej deklici že devetkrat zaporedoma prikazala...

Pri zadnji prikazni je bilo navzočih že 200.000 ljudi. V 9 dneh je bilo tam zbranih skupaj 600.000 ljudi. Marija se je — kakor pravi deklica — prikazala enkrat z Jezusom kot mladeničem ob svoji strani, druge krat pa s sv. Jožefom. Deklica pravi, da ji je Marija naročila: »Treba je, da vsi ljudje, slabi in dobri, molijo za mučeni svet.«

Med drugim je deklica videla tudi žudno prikazen: Videla je sv. Družino v cerkvi v družbi živali: konja, oslička, ovčke in psa. Deklica pripoveduje, da se je konj iztrgal ter usel na vrt, kjer je mandrač lilije, a sv. Jožef ga je spet privedel nazaj. Videla je, da so molili tudi živali. Deklica je nato, ko so jo spraševali, na papir narisala, kako so bile razvrščene osebe in živali. Človek bi skoraj ne verjel, ko bi ne vedel, da so čudeži vendarle mogoči.

Nekateri pravijo, da so ob tistem času videli tudi sonce, ki se je baje vrtele, toda komisija, ki zdaj te stvari preiskuje, tega še ni dognala. Pač pa se je komisiji zgledalo 70 ljudi, ki so bili čudežno ozdravljeni. Toda komisija je doslej preiskala in dognala 5 resničnih čudežnih ozdravljenj, in sicer je spregledal en slepec, drugi štirje pa so bili neozdravljivo bolni.

Iz pripovedovanja ugledne ljubljanske gospe

Tiste čase je v bližini Bergama nekaj časa prebivala ugledna ljubljanska gospa, ki je potrdila te dogodke ter nam jih tako le opisala:

V revni vasiči blizu Bergama prebiva 6 let stara deklica, ki je versko zelo malo poučena in manj razvita, njeni starši pa so sploh malo verni. Starši so večkrat opažali, da jim otrok večkrat proti 6 zvečer uhaja od doma. Opazovali so jo in spazili, da odhaja k bližnjemu gozdiču, ki ni daleč od vasi. Ker niso vedeli, kaj otrok tamkaj počenja, so ji prepovedali pod večer hoditi z doma. Ko pa se je približala 6 ura, je dekletce postalo nemirno, pa jo

spet odšlo z doma. Zato so jo starši zaklenili v hišo, da ne bi mogla oditi. Pa dekletce je splezalo skozi okno na prosto in odšlo v gozdič. Zdaj so starši šli za njo ter jo za kazen pretepli.

Zdaj so začeli deklico spraševati, kaj dela tam. Pa je odgovorila, da z Marijo govori. To so starši vzeli za laž ter jo hudo nabili. Pa ni nič pomagalo. Deklica je ob določenem času bila spet pri gozdu. Zdaj so se začeli za stvar zanimati tudi drugi ljudje, ki so prihajali tja gledat, kaj bo. Vsi so videli, da deklica kar otrpne ter vsa zamaknjena gleda in nekaj govori. Kaj govori in s kom, tega niso mogli dognati. Poskušali so deklico zmotiti, zdaj so jo topli, zdaj ščipali, zdaj z bučkami zbadali, pa deklica ni pokazala nobene bolečine. Vojaki, ki so tamkaj v posadki, in pa italijanski karabinjerji, so za njenim hrbtom streljali, pa deklica se niti zdrznila ni, kakor bi ne bila nič slišala. Baje je prišel tja gledat to čudno stvar celo bližnji tamkajšnji vojaški poveljnik, neki general, in pa škof.

Dne 13. majnika je bilo ob 6 zvečer tam zbranih že 10.000 ljudi, ki so gledali to čudno prikazen: zamaknjena otroka, ki pravi, da govori z Marijo in sv. Družino. Ljudje pripovedujejo, da takrat okoli 6 nastane okoli tistega gozdiča čudna tišina, niti ena ptička se ne oglasi. Nato pripilija od gozda lahen vetrič, nakar se otroku pokaže prikazen. Otroci vidijo prihajati Marijo po gozdni poti ter se z njo pomenkuje. Baje je otrok dobil več naročil, ki pa jih sporoči le tistemu, ki so mu namenjena. Ljudje so prepričani, da otrok res vidi prikazni, zato jemljejo za spomin seboj gozdne cvetlice in rastlinje, ki raste ob poti, po kateri baje prihaja Marija k otroku. Dreveje ob tisti poti je že vse osmukano. Tako pripoveduje omenjena ljubljanska gospa, ki pa vsega tega ni sama videla, ampak so ji očividci to povedali.

...

Kakor rečeno, po dolžnosti poročevalcev poročamo o tem dogodku. Kaj pa je resnica v tej stvari, to prepuščamo v presojo sv. Cerkev, ki je v takih stvareh tako previdna, da se bomo lahko zanesli na njeno sodbo, kadar jo bo o teh dogajanjih izrekla.

Mesto Bergamo

Mesto Bergamo je glavno mesto italijanske pokrajine istega imena. Mesto je malo manjše ko Ljubljana ter šteje nad 80.000 prebivalcev. Kraj je v Lombardiji pod Bergamskimi Alpami ter ima zelo lepo lego. Gorenje mesto na hribu (kakih 380 metrov visoko) je staro ter je polno zgodovinskih umetnin. Žična železnica veže gorenji del mesta z novjšim spodnjim mestom, kjer je doma industrija. Zlasti je tukaj razvita tkalska industrija, ki izdeluje svilen, volnen in bombažev blago. V planinah nad mestom goje slovite bergamske ovce, ki dajo dobro volno. V Bergamu je stara škofija, ki šteje okoli pol milijona duš ter ima 373 župnij.

Za podžupana v Rimu je bil imenovan komunist Grossi.

Do 2 kg težka toča je padala te dni v okolici španske Seville. Polja so bila do 30 cm visoko pokrita s točo.

Kaj je NOVEGA

d Sedemdesetletnik je postal predsednik našega največjega zavarovalnega zavoda Vzajemne zavarovalnice profesor Janko Mlakar. Prisrčni: Na mnoga leta!

d Za doktorja teologije je bil slovesno potrjen g. knezoškofijski kancler Jožef Jagodič v Ljubljani. Čestitamo.

d Za doktorja prava je bil razglašen 27. junija na vseučilišču v Ljubljani g. Stanko Kociper iz Podbrežja. Čestitamo!

d Svoj 95. rojstni dan je praznoval 19. junija v Ljubljani Ivan Vidmar, ravnatelj poštnega urada v p. in najstarejši planinar in pevec.

d Okrajni preskrbovalni odbor v Novem mestu je pooblaščen, da mora ves letošnji pridelek česen, jabolk in hrušk na svojem področju zbrati ter oddati Prevodu.

d Sprejem gojenk v šolo za zaščitne sestre v Ljubljani. Pogoji za sprejem so: starost od dovršenega 18. do 24. leta, dovršena nižja srednja ali meščanska šola, popolno duševno in telesno zdravje, samski stan in npravnostna neoporečnost. Kolkovane in z dokumenti opremljene prošnje se morajo vložiti do 15. avgusta 1944 na naslov: Šola za zaščitne sestre v Ljubljani, Dunajska, 25-I. (vhod Knaflijeva, 3). Točnejša pojasnila se dobijo osebno ali pismeno pri upravi šole.

d 75 letnico rojstva je obhajal znani sodni nadsvetnik Mladič.

d Z veliko medaljo mesta Ljubljane je g. prezident general Rupnik odlikoval pooblaščenca za opravljanje županiških poslov generalnega tajnika Frana Jančičaja.

d 12.342.694,43 kg racioniranih živil je lani porabila Ljubljana. Posebej je porabila Ljubljana še 185.864,35 kg mila. Nekaj podrobnosti: Ljubljana je v letu 1943 porabila na živilske nakaznice 4.509.755,49 kg krušne moke, 1.990.562,90 kg koruzne moke. Dalje so Ljubljanci porabili 690.011,58 kg testenin. Zelo mnogo riža, ki ga je Ljubljana dobila 3.754,62 kg, sladkorja je bilo 808.861,90 kg. Prav zanimiv je pregled o porabi raznih maščob, ki so jih delili na živilske nakaznice. Ljubljansko prebivalstvo je lani prejelo na živilske nakaznice 62.554,10 kg masli in slanine, dalje 180.643,71 kg masla in 224.321,50 kg olja. Kakor videti, je postalo za Ljubljano olje v prehrani najvažnejša maščoba. Na odrezke živilskih nakaznic so lani ljubljanske gospodinje prejele 210.244,85 kg sira, 306.076,70 kg marmelade. Fižola in graha je bilo lani polrošeno 305.213,78 kg. Na živilske nakaznice je bilo izdano dalje 14.694 kg sardin in 12.000 kg paradiznikov.

d 8168 uslužbencev je bilo zaposlenih lanske leto v trgovinski stroki v naši pokrajini.

d V valjenje sprejema »žegozna« valilna jaja na Gallusovem nabrežju v Ljubljani samo še v petek, 7. julija, ob 9 dopoldne. V valjenje prinesejo lahko tudi nečlani.

d 7375 mladeničev se je v minuli zimi po podatkih celovškega dnevnika na Koroskem učilo smučati.

d Praznovanje pred velikimi prasniki in po njih. Generalni pooblaščenec za delo v Nemčiji je izdal uredbi, po kateri za časa trajanja vojne ne veljajo predpisi o počitku za delavce na velikonočno soboto, na blinško soboto, na torek po blinškosti ter za dan 24. decembra.

d Tudi pri nas se lahko kaj takega pripeti. V okolici Koprive pri Krmlinu so našli žepni svinčnik, pri katerem je iz konice molet košček žice. Ako potegnemo to žico, svinčnik eksplodira. Zato se prebivalstvo opozarja, naj ne pobira teh predmetov. Zlasti naj starejši pazijo, da se otroci ne bodo igrali s takimi nevarnimi »igračkami«.

d Zamenjevalnica v Mariboru. Mariborska mestna uprava je pred kratkim odprla zavod za zamenjavanje. Tako lahko prebivalstvo ugodno zamenjuje predmete, ki jih premore vsako gospodinjstvo. Zavod postuje ob ponedeljkih, sredo in sobotah dopoldne in popoldne.

d Nov oddelek za nalezljive bolezni pri bolnišnici na Golniku so odprli te dni. V zadnjih treh letih je bolnišnica sprejela 19.726 bolnikov.

Med tema je bilo 837 bolnikov z nalezljivimi boleznimi. Za v juliju 1941 so začeli graditev posebnega oddelka. Sedaj je nova dvanadstropna stavba dokončana. Ima 90 postelj kar odgovarja potrebam Gorenjske.

d Navodila glede letošnje mlačve je razglasil pokrajinski poljedelski odbor v Gorici. Ves pridelek bodo rekvirirali, dodeljeno osebe pa militarizirali. Pričetek mlačve je določen za 1. julij.

d Z dostavljanjem novih štirimesečnih (julij-oktober) živilskih nakaznic so pričeli v Trstu.

d V desetih dneh je bilo ukradenih v Ljubljani 6 koles v vrednosti 30.000 lir. Lastniki koles naj bodo previdni!

d 22.642 stanovanj je sedaj v Ljubljani. Lani so zgradili 32 hiš s skupno 91 stanovanji. Približno četrtina stanovanj ima kopalnice, ki jih je skupno 5496.

d Vrhovni lovski mojster za Nemčijo je izdal naredbi, ki kmetom in veleposestnikom spet dovoljuje lov na divjačino v lastnih lovskih okrožjih.

d Vojaki enega samega vojaškega okrožja na Dunaju so v štirih mesecih zbrali 15.600 kg gumij, 20.400 kg blagovnih odpadkov, 81.500 kg kosti, 255.000 kg starega papirja in 1,6 miliona kilogramov starega železa. Zbrani blagovni (tekstilni) odpadki bodo omogočili izdelavo 16.900 uniform. Staro železo, ki so ga nabrali na področju omenjenega vojaškega okrožja, bo dalo 408 protiletalskih topov ali pa 41 težkih oklepanov.

d Dvojne mezde za prvi maj pripadajo na temelju pojava nemskega gospodarskega svetovaleca pri Pokrajinski upravi tudi delavcem, zaposlenim v poljedelstvu.

d Koncert za razvedrilo je priredilo 23. junija vodstvo ljubljanske radijske postaje delavcem tobačne tovarne.

d 80 letnico gasilcev so slavili te dni slovesno v Celovcu.

d Z novo nreditvijo so pocomstavili vezanje knjig v Nemčiji. Nova naredba določa, katere knjige se smejo vezati in tudi način vezave za posamezne vrste knjig. Nadalje je predpisano, kako se morajo knjižne pale tiskati, da se vezava olajša. Priloge za reklamo niso dovoljene.

d Nemsko ministrstvo za prehrano je dovolilo prodajalcem, da smejo odjemalcem prodajati sladkor za vsa doba od 29. maja do 25. junija in še naprej do 17. septembra. S tem sladkorjem si bodo gospodinje lahko pomagale pri polnem vkuhavanju sadja.

d Nove dvojezične škatlice cigaret Neretva in Morava je izdala ljubljanska monopolska uprava.

d Za turiste, ki poleti obiskujejo hribe, je videla delovna oblast za koristno izdati obvestilo, naj se pred vsakim izletom v gore použe na pristojnem mestu, če ni kakšnih ovir za izlete v planinski svet.

d Okreglo tri milijone dinarjev so znašli zavarovalni prispevki tako v javnem kot zasebnem zavarovanju v bivši dravski banovini od prve svetovne vojne pa do 9. aprila 1941. Zavarovalna vprašanja postajajo tudi pri nas iz dneva v dan večja in važnejša.

d 3800 bolgarskih dijakov je obiskovalo lanske leto nemska vseučilišča in steer večina na Dunaju in v Gradcu.

d Novo glasbeno šolo so odprli pred kratkim v Kranju.

d Nesreča ne počiva. Gad je pičil v kazalec desnice 14letno posestnikovo hčerko Jožico Adamčičovo iz Male vasi pri Velikih Laščah, ko je obirala v gozdu jagode. — Avto je povozil in prizadejal poškodbe na glavi in prsih stražniku Josipu Pateju v Ljubljani. — V Selenburgovi ulici v Ljubljani je avto povozil 18 letnega delavca Janka Polaka in ga precej poškodoval. — Z vrela vodo se je polila po hrbtu in nogah in dobila hudo opekline Judita Urbanija iz Ljubljane. — S kolesa je padel in si zlomil levico Janez Miklavc, 43letni sluga iz Dobrunj. — S koso se je urezal v desno nogo 7letni France Lipovec iz Velikih Lašč. — Z avtomobila so padli na ljubljansko ulico in se hudo poškodovali sledeči trije stražniki: 36letni Franc Pančoh, 33letni Alojzij Gregorič in 22letni Josip Oražem. — Pri spodisku si je zlomila desnico zasebnica Marija Berličeva iz Ljubljane. — Mizarški stroj je močno poškodoval prste 40letnemu Mihi Štibelju v Podgori

pri Dravljah. — Pri padcu si je zlomila desno nogo zasebnica Berta Tönicsova iz Ljubljane. — Posestnik Janez Erjavc iz Plešivice pri Brezovici je pomagal gasiti požar in se je pri tem hudo opeknel. — Deske so padle na nogo in jo zlomile posestniku Gradišarju v Ljubljani. — Pri padcu s čenje si je polomila desna rebra posestnica Frančiška Permetova v Repčah.

d Še nekaj nezgod. S kolesa je padel in se močno potkol po glavi in rokah 11letni ljubljanski dijak Ferdinand Majdič. — V Zapotoku pri Želminjah je s hruške padel in si zlomil nogo 14letni posestnikov sin Jože Lovšin. — S koso se je urezal v nogo na lgu 10letni posestnikov sin Janez Bukovec. — Pri padcu si je na Blokah nogo zlomila 34letna posestnikova žena Marija Mestekova.

d Goriske in druge nezgode. 47letna Ana Tomažič iz Podkraja nad Vipavo je padla s senika in si zlomila hrbtnico. Kmalu za tem je umrla. — 11letni Marij Kročec iz Anbovega v Soški dolini je našel izstrelek, ki je eksplodiral in dečka hudo ranil po vsem telesu.

Okrog sosedov

s Pri angloameriškem letalskem napadu na Split je bila uničena slavna Tintorettova slika »Mati božja z Jezusom«.

s Hrvatska pridobivanje soli se danes omejuje na solarno Ston na Pelješcu in na solarno na otoku Pagu. Solarne na Pagu so l. 1940. posodobili in razširili. Vendar del zaradi izbruhov vojne še niso dokončali. Na Pagu pridelajo letno do 800 vagonov soli. Leta 1943. je imela Hrvatska 7,93 milijona kilogramov doma pridobljene soli, kar pa seveda ne zadostuje za kritje domačih potreb.

s Žrtve letalskega napada v Belgradu je bil tudi Slovenec Drago Gril, bivši poveljnik policijske straže v Ljubljani. Časten mu spomin!

s Neka hrvatska brigada je izročila nad en milijon kun za hrvatski Rdeči križ.

s 160 milijonov kun bo stalo novo zaklonišče na Selski cesti v Zagrebu.

s V Zagrebu je aprl 37letni tamonjni župan Ivan Werner. Ije bil eden izmed ustanoviteljev ustaškega pokreta in nžival splošen ugled.

s Zagreb je lani porabil nad 20 milijonov litrov alkoholnih pijač. Pri celotnem prebivalstvu 450.000 ljudi je povprečno vsak Zagrebčan popil na leto nad 28 litrov vina, nad 3 litre žganja in skoraj 15 litrov piva.

s Dosedanja bogoslovna učilišča v Zadru, Sarajevu, Senju, Djakovcu, Mostarju, Makarski in Dubrovniku je Poglavniki izenačil z bogoslovno fakulteto na zagrebškem vseučilišču.

s Na Hrvatsko je prišlo te dni 10.000 nemških plavov.

s Zanimivo predavanje je imel nedavno v Gradcu profesor zagrebškega vseučilišča dr. Ljudevit Hauptmann. V svojem predavanju je prikazal ovire, s katerimi so se Hrvati morali boriti preden so se razvili v narod. Poleg zemljepisnih pogojev je bila ovira tudi naselitev romaniziranih Ilircov, Staroslovenecv, Avarov, poslovanjih Hrvatov in Srbov. Šele v 19. stoletju so se Hrvatje povzpeli na stopnjo naroda.

Posebno značilno pa je, da se je to zgodilo brez sodelovanja meščanstva in s sotrudištvom le tenke plasti šolancev.

s Pri letalskem napadu na Banjaluko so padle tudi nekatere slovenske žrtve, med njimi Frančiška Jezovškova, vdova po železniškem uradniku iz Ljaka. Starejša hčerka je ostala nepoškodovana, mlajša pa je bila ranjena.

s S skupino švicarskih žasnkarjev je odpotoval iz Berlina v Sarajevo hrvatski vojni minister Vokič. Tam bodo pregledali vse hrvatske vojaške ustanove.

s Nemške trgovsko akademije bodo odprli to leto v Zemunu.

s Vsi meščani od 15. do 70. leta so obvezani za službo pri zakloniščih, je odredil prefekt na Reki.

s Hrvatski komponist Jakob Gotovac, komponist znane opere »Ero z onega sveta«, je skomponiral novo hrvatsko opero z naslovom »Kamnelom«. Opera obravnava delavsko življenje v kamnolomih.

s Mlekarica z dnevnoproizvajalno silo 60 do 70 tisoč litrov mleka, bo pričela v kratkem obratovati v Belgradu. Strojne naprave je dobavila Nemčija. To bo prva velenlekarica na Balkanu.

»V. 1. — Novo orožje«

Kaj je to? Tako zdaj prijatelj in sovražnik imenuje novo nemško orožje, ki je začelo kakor toča leteti nad Anglijo ter jo uničevati v povračilo za angleške bombne napade na nemška mesta.

Nemci so to orožje imenovali kratko: »V 1.« To je manjše letalo, ki je polno razstreliva ter ga krmarijo od daleč, da s svojim strašnim tovorom pade tja, kamor hoče tisti, ki ga je bil izpustil v zrak. Angleži so zaradi tega orožja hudo zmedeni ter si ne morejo pomagati. Njihova obramba je zdaj v tem, da spuščajo v zrak na

Tišino pretga tiho brnenje, ki začneja čisto tenko, se dviga in veča, nazadnje tuli. In že so »morilec« odleteli. Razstreliva bodo v kratkem letela čez obalo, nad Kanalom, skozi ognjeno zaporo ob Temzi ter bodo strašno butnila v londonsko popoldne. Naši orjaki.

Kdor ima le eno minuto prostega časa, skoči ven na malo vzpetino. Ze celih 200 ur gledajo ti možje vedno eno in tisto podobo, ti vojaki našega najmlajšega orožja. In vedno znova jih pretresa, kar vidijo. To je njihovo delo. Njihova skrb dolgih let razvoja, let mučnega molka, ko so mo-

V podzemskih predorih se drže razna nemške odporne skupine ter iz njih od časa do časa dolajo izpade, da napadejo ameriške čete na cestah. Drugi vojaki so se zopet v prodoru popolnoma zazidali in pustili le strelske luče. V bližini klo- teh in pod razvalinami tudi še vztrajajo nemški vojaki, ki se v kljub brezupnemu položaju nadalje bore. Nek angleški poročevalec sporoča, da se nemške čete pojavljajo zdaj tu, zdaj tam, ter da so trdno odločene, da se pod nobenim pogojem ne bodo predale. Tudi na jugu in jugovzhodu mesta se Nemci še vedno upirajo. V zavezniškem glavnem stanu so presenečeni zaradi neuklonljive in nezlomljive odporne volje teh odrezanih nemških čet.

Iz Fort du Roula javlja čopisnik »United

Zemljevid k sedanjim bojem v Normandiji.

tisoče svojih letal, da bi to strašno nemško letalo v zraku razstrelila. Toda to ne pomaga dosti, zato si pomagajo tudi s tem, da s svojimi protiletalskimi topovi naredijo ognjeno zaporo nad svojo obalo. Toda nemško orožje tako hitro zvišuje po zraku, da se izmuzne tudi tej angleški obrambi.

Nemci sami pa o tem orožju malo poročajo, ker kajpada ne marajo izdati, v čem je njegova skrivnost. Zaradi zanimivosti prinašamo poročilo nemškega vojnega poročevalca dr. Haraldja Jansena, ki popisuje, kako to »letaloc« Nemci spuste v zrak. Navaja pa imena vojakov in častnikov, ki pri tem sodelujejo. Kajpada pa so ta imena izmišljena, da ne bi kdo vedel, kdo sodeluje. Poročevalec med drugim piše:

»Ljudičev peklenski pes, je dejal poročnik P. iz Frankfurta ter potrkal na modrikasti gobec razstrelivnega telesa. »Dovolj jeklene masti si si nabral na svojem vratu in v svojem požretnem trebuhu. Pojdi in svojo dolžnost dobro opravi. Dobro se zaletil v angleško porcelanasto trgovino!«

Poročnik P. sicer nima slavnostnih govorov, ker nima časa za kaj takega. Toda tale pošiljka je bila jubilejna. Okoli njega so stali in se rezali njegovi podčastniki — kako se pišejo — to ve samo knjiga glavnega narednika.

V bunkerju globoko pod zemljo so žarometi sipali svojo jarko luč čez vitki trap več ton težkega razstreliva, ki so ga Angleži na oni strani vode imenovali »orožje strahov«. Več jih stoji tukaj in čaka, da drug za drugim pridejo na vrsto.

Nad bunkerjem je razpeta mreža, ki naj zadržina pogled nanj. Rjav škrljanček se žgoleč dviga v višine. Sladki vonj subega sena voje nad travnikom in po nebu plava nekaj belih oblakov. Vektor je slan in diši po morju.

rall za vsako ceno molčati. Niso smeli govoriti o tem, kar so vedeli in poznali in čemur so slepo zaupali.

Zdaj pa orglja ta stroj nad njimi uro za uro, dan na dan. To so minute, ki se jih ti može v črnih oblekah s svojimi od olja umazaniji rokami, s svojimi neobritimi obrabi ter utrujenimi očmi vedno spriti veselo. Nimajo časa, da bi pisarili pisma, vendar jim dom še nikoli ni bil tako blizu.

»Udri za Köln!« kriči vojak, ki je doma iz Kölna, katerega so Angleži tako hudo bombardirali. »Daj jim!« kriči Berlinčan ter vrže v zrak železni ključ, ki ga je držal v roki. Prižge si cigareto in napravi nekaj globokih dimov. Nato cigareto odda naprej Kölnčanu. Drug za drugim se spet pogrezajo pod zemljo k svojemu delu. Škrljanček še vedno žgoli, nebo pa je zamazal megleni trak sovražnega letalskega opazovalca, ki prihaja, da bi polzvedel, odkod prihaja to strašno nemško orožje.«

Nemški odpor v razvalinah mesta Cherbourg

Poročaji smo pretekli teden, da je sovražnik sicer vdrl v mesto Cherbourg na francoski obali, da pa se tamkaj nemška posadka neustrašno kar naprej bori. Poročila, ki prihajajo iz nevtralnih mest, pravijo, da angleške in ameriške poročila iz sovražnega glavnega stanu govore, da boji v mestu še niso končani. Sovražna poročila poročevalnice »United Press« med drugim takole popisujejo nove boje:

Pressac: »Trdnjava, ki so jo Amerikanci že v nedeljo zavezali, je v ponedeljek predstavljala zopet enega izmed najzagrizenjših odpornih mest na cherbourškem bojišču. Po več urah ameriške zasedbe je naenkrat stotine nemških vojakov iz iste trdnjave odprilo morilski ogenj na vse mogoče cilje. Nemci so po zavzetju trdnjave prispeli zopet vanjo po podzemskih hodnikih. V teh tajnih hodnikih niso bile skrite strojnice, temveč celo ogromni obalni topovi. Ameriški pešci so ponovno poizkušali, da bi našli vhode v te podzemске rove, a so se morali vedno praznih rok vrniti. V trdnjavi sami so se nemški vojaki zazidali. Videli smo razne odprtine in prehode, ki so bili šele pred kratkim zazidani s cementom. Da bi vanje vdrli ni bilo mogoče, ker so bile v zidovih le majhne odprtine za orožje, iz katerih se je neprestano bliskalo.«

Morda še nimate zadnje lepe knjige »Slovenčeve knjižnice«

Jakob Heer: »Berniški kralj«
V vaši družinski knjižnici ne sme manjkati.

KMALU IZIDE nova knjiga iz rimskega življenja

Nis Petersen: »Opankarska ulica«
Zgodba je iz prve dobe krščanstva, ko je bila vera še šibka. Brali jo boste z zanimanjem.

PRAVNI NASVETI

Gradbene dovolitve. Kakor smo že poročali, je Vrhovni komisar izdal odredbo o gradbeni delavnosti, ki predpisuje, da se smejo gradnje začeti ali nadaljevati samo tedaj, če je izdal gradbeno dovolitev pristojni prefekt ali pri nas šef pokrajinske uprave. Sedaj je odredbo, da bo gradbene dovolitve po tej naredbi izdajal urad za delavno službo in obnovo pri šefu pokrajinske uprave. Za obnovo v podeželskih naseljih bo izdajal dovolitve načelnik tega urada, za ostale gradbe pa šef pokrajinske uprave.

Prijava domačih mlinov. Po uredbi o mletju žita so morale občine zapečatiti vse mlino, v katerih se melje žito samo za družinske in gospodarske potrebe lastnika. Taki mlinarji morajo zaradi mletja za potrebe družine in gospodarstva ob vsakokratni potrebi zaprositi dovoljenja pri pristojni občini, ki odpreči ustrezne naprave, pa jih znova zapečati, brž ko se opravi dovoljeno mletje. Mestno županstvo v Ljubljani je zato te dni pozvalo vse gospodarje, ki imajo tak mlin, da ga takoj prijavijo mestnemu gospodarskemu uradu.

Novo tobačne izkaznice. Preskrbovalni uradi bodo za mesec julij izdali nove tobačne izkaznice, ki bodo veljale samo za en mesec ter bodo zato vsak mesec posebej nove izkaznice. Ostala navodila bodo še objavljena.

Obnovitev upokojitvenega postopanja. S. T. Služili ste v državni službi in so vas še pred sedanjo vojno upokojili. Pri upokojitvi pa niso upoštevali službe, ki ste jo svojčasno opravljali kot pomožni pisarniški delavec. Vprašate, ali bi kazalo prositi za ponovno odmero pokojnine. — Prepomanjkljivi so vaši podatki o službovanju, da bi vam mogli povedati, ali vam je bila pokojnina pravilno odmerjena. Za vsrteje gori navedene službe bi bilo potrebno vedeti, ali ste bili že pred 1. septembrom 1923 v jugoslovanski državni službi. Uradniški zakon namreč v § 270. našteva, katere službe se vrstejo pri odmeri pokojnine onim državnim uslužbenecem, ki so bili pred navedenim dnem v jugoslovanski državni službi. Med tako službo bi spadala tudi služba pomožnega pisarniškega pomočnika. Sicer bo pa najbolje, da se obrnete na šefa pokrajinske uprave, če mislite, da vam pokojnina ni bila pravilno odmerjena in prosite za spremembo dotičnega odloka.

Doklada za avstrijsko odlikovanje. R. A. P. Kakor smo že pisali, sme nemški svetovalec pri šefu pokrajinske uprave avstrijskim odlikovancem podeliti določeno nagrado. Za veliko srebrno svetinjo, ki ste jo prejeli v avstrijski vojski, bi vam šlo častno darilo v znesku 600 lir na leto. Prošnja je treba vložiti na nemškega svetovalca in se morajo hkrati priložiti potrebna dokazila.

Pomilostitev kazenskih posledic. J. K. Bivše italijansko vojno sodišče vas je zaradi malenkostnega prestopka obsodilo na daljšo zaporno kazen in na izgubo državne službe. Kazen ste deloma prestali. Radi bi zopet v državno službo. Vprašate, kako bi dosegli, da bi se vam kazen popolnoma brisala in da bi bili zopet sprejeti v državno službo. — Vložite prošnjo na Vrhovnega komisarja za milostni spregled kazenskih posledic. Prošnja bi bilo vložiti pri okrožnem sodišču v Ljubljani, ki hrani spise bivšega italijanskega vojaškega sodišča. To sodišče jo bo s spisi odprenilo Vrhovnemu komisarju.

Oporoka. K. L. S. Tudi sami lahko napišete oporoko. V tem primeru jo morate lastnoročno napisati in podpisati. Hranite jo lahko tudi sami ali pa jo daste kakšni zanesljivi osebi v shrambo. Če pa sami oporoke ne znate sestaviti in jo daste napisati drugi osebi, morate vprico treh nad 18 let starih prič izjaviti, da je spis vaša poslednja volja, kakor jo sami podpisate, poleg vas pa jo morajo podpisati tudi vse tri priče z izrecnim pristavkom, da so podpisale kot oporočne priče. Oporoke zaenkrat ni treba kolkovati. Pristojbine bodo plačali dediči v zapuščinskem postopanju.

Oddeljenost hiše od sosednje stavbe. J. K. F. — Gradbeni zakon prepisuje, da mora ob postavljanju zgradb v srednjem naselju pustiti lastnik prostega prostora najmanj štiri metre

NOVI GROBOVI

V goriški bolnišnici je nepričakovano umrl 56 letni duhovnik Jožef Jug. — Na Vrhnikih je dočrpel Verbič Josip, ravnatelj hranilnice in posojilnice v pokouju. — V Novem mestu je izdihnila 68 letna Emilija Golob. — V St. Rupertu na Dolenjskem je odšel h Gospodu po večno plačilo upokojeni župnik tržaško-koperske škofije, gospod Jožef Knavs. Pokopali so ga 26. junija v St. Rupertu. — V Ljubljani so umrli: uslužbenec drž. železnice Jože Sircelj, okrajni načelnik dr. Zvonko Bratina, 40 letni železniški uslužbenec Ivan Meze, Ivana Kušar roj. Vrhovec, železn. uslužbenec v p. Jakob Sojer in Karla Ciuha roj. Fischer. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

† Franc Ferderber

Dne 22. junija je popolnoma vdan v božjo voljo odšel v večnost dolgoletni upravnik »Slovenca« Franc Ferderber. Čeprav bolan, je srčnodobri Belokranjec vztrajal na svojem službenem mestu v Ljudski tiskarni v Ljubljani do konca oktobra 1943. Z zgledno potrpežljivostjo je prenašal pokojni dolgotrajno bolezen, ki mu zlasti poslednjih osem mesecev ni prav nič prizanašala. Za vrlim zvestim tovarišem bomo ohranili vsi najlepši spomin. Njegove sorodnike, zlasti sestro Urško, ki mu je tako lepo in skrbno gospodinjila, pa tolaži Bog!

† Martin Kotar

Zadnji dan majnika je v Smarjetu na Dolenjskem prišla žalostna novica, da je dne 21. decembra 1943 v taborišču izdihnil svojo dušo vrli slovenski fant Martin Kotar, star 41 let, doma z Rake. Kakor toliko drugih najboljših slovenskih ljudi, sta bila tudi Martin in njegov brat Vinko od bado-glievcev odpeljana v Renici v Italiji, kjer je bilo veliko trpljenje. Ko je lanskega septembra brat Vinko mogel oditi domov, Martin ni mogel več, ker je bil že tako hudo bolan. Prepeljali so ga sicer v drugo taborišče, pa siromak si ni več opomogel, marveč je izdihnil svojo dušo na tuji zemlji. Rajni Martin je bil navdušen naročnik Domoljuba, njegov zvesti dopisnik ter vnet organizator slovenske katoliške mladine na Raki. Bil je ustanovitelj fantovskega odseka, bil je predsednik fantovsk. Marijine družbe, zastopnik katoliškega tiska in vzgleden fant. Bog mu daj večni mir! Njegove domače pa naj tolaži ljubi Bog!

na eni strani do sosedja, v redkem naselju pa toliko prostega prostora na obeh straneh. Če je na sosednji parceli že postavljena zgradba prav do meje in tik ob njej, se sme postaviti sosednja zgradba tudi neposredno ob tej, toda s posebnim požarnim zidom. Ta predpis velja za one kraje, za katere velja prvi del gradbenega zakona. Ti kraji so pa bili objavljeni v 67. št. Službenega lista iz leta 1933.

Delavčevi prejemki v prvem tednu bolezni. C. R. Z. Delavec obdrži svojo pravico do plače, ako je po najmanj 14 dnevem službovanju zadržan od službe zaradi bolezni ali nezgode za sorazmerno kratko dobo, ne več kot za en teden dni in tega ni zakrivil namenoma ali z veliko nemarnostjo. Isto velja tudi tedaj, če je od službe zadržan brez svoje krivde zaradi drugih važnih razlogov, ki so tičeje njegove osebe. Uslužbenec mora ta svoj zadržek brez odlašanja javiti delodajalcu in mu na njegovo zahtevo predložiti izpričevalo pristojnega okrožnega urada za zavarovanje delavcev ali uradnega zdravnika o vzrokih in trajanju njegove delovne nesposobnosti.

Mati in nevesta

Ob reki sta se v nedeljo popoldne sprehajala zaročenca ter se menila o svoji prihodnosti. Po reki navzdol je pridrsel čoln, v katerem sta tudi sedela dva mlada v družbi starejše ženske, ki je bila morebiti nevestina mati.

Pa spregovori na bregu ona:

»Povej mi, dragec, kaj bi ti storil, ko bi se midva s tvojo materjo tudi tako le vozila po reki v čolnu. Pa bi naš čoln zagrabil vrtnice in bi se vsi mi trije začeli potapljati. Koga bi ti skušal najprej rešiti — svojo mater ali mene?«

»Nespametno je troje vprašanje, draga moja.« je skoraj ježno odgovoril mladenič.

»Ni nespametno,« sili dekle, »le odgovori mi!«

On pa pravi:

»Najprej bi vsekakor skušal rešiti svojo mater, zakaj od nje imam svoje življenje. Tudi starejša je kakor si ti in zaradi svoje starosti bolj neboljena.«

Mlada dva sta nato umolknila in molče hodila ob reki, pod večer sta se ločila.

Drugo jutro je mladi fant od svoje zaročenke dobil pismo, v katerem je ona pisala:

»Vedi, da je najina zaroka razdrta.« Pod tem kratkim stavkom je bilo podpisano še ime do večrajšnje zaročenke.

Mladenič je pismo prebral ter niti z mezincaem ni gonil, da bi bil kakor koli skušal raztrgano vez spet obnoviti, ker je vedel, da je mati samo ena na vsem svetu.

† Netka Wessner

V Ljubljani je umrla upokojena učiteljica gđe. Netka Wessner, vzorna katoliška učiteljica. Njej v spomin prinašamo:

Bilo je pred 10 leti. Prišla sem kot bolničarka h gospe Netki. Dolgih 11 let je trpela, veliko trpela a nikdar tožila.

Bogudvano je prenašala svoje težko trpljenje. Za vsako tolažilno besedo je bil vedno njen edini odgovor: »Kakor je božja volja« ali »Je že božja volja tako«. Vsako najmanjšo uslugo je sprejela s hvaležnostjo s srčno hvaležnostjo. Za sprejem sv. zakramentov se je vedno pripravljala in srečna je bila po prejemu presvete Eucharistije. Njena molitev je bila: dopoldne sv. maša in rožni venec, popoldne sv. križev pot. Predvsem je blagopokojna Netka častila presveto Srce Jezusovo in Srce Brezmadežne. V zavesti, da se bliža smrt ni obupala, le z vso pobožnostjo se je pripravljala na slavo. Kakor je vzgledno živela tako lepa je bila njena smrt. S križem v roki in s poljubom na Kristusa je mirno izdihnila svojo blago dušo. Naj ji sveti večna luč! — S. G.

† Jože Podboj iz Ribnice

Na praznik sv. Rešnjega Telesa 8. junija je bil slovesni pogreb daleč naokrog znanega gostilničarja in mesarja g. Jožeta Podboja iz Ribnice. Doživel je 80 let. Kot oče mnogoštevilne družine je imel dosti skrbi, zlasti še zadnja leta, ko je videl nekako podrite vse lepe zamisli, ki jih je imel vedno pred seboj za srčo svojih hčera. Toda mož ni obupaval, zakaj bil je mož najgloblje vere in zaupanja v Boga. Kljub visoki starosti in telesni oslabelosti je bil vsak dan vsaj pri eni maši v cerkvi, kateri je kot ključar zvesto in delavno služil desetletja. Sam je večkrat rekel: »Kar za Boga v sv. Reš. Telesu storimo, nikdar ne bo zastoj!« Res, ravno na praznik sv. Rešnj. Telesa se je za vedno poslovil v farni cerkvi njen zvesti ključar! Pokojni g. Jože Podboj — po značaju tudi šegav — je bil naravno inteligentna mož, ki se je zanimal zlasti za domačo zgodovino, pa tudi domačo poezijo.

Bil je nad 40 let naročnik »Domoljuba« in drugih dobrih časopisov. Kako je bil pokojnik priljubljen pri vseh, je pokazal njegov pogreb, ko ga je izredno število sofaranov spremilo na farno pokopališče v Hrovači, kjer se je od njega z lepim govorom poslovil v imenu župnije dek. namestnik g. Matej Zbončar. — Vzorni mož, počivaj v miru! Vsem sorodnikom naše sozaljel!

48

»Na morje! Na otok!« je ponavljala moja duša. A kako naj uresničim to svojo željo?

Imel sem pa tudi še drugi razlog, da sem želel vrniti se na otok. Nikdar nisem imel poguma, da bi ga priznal; zato hočem pa zdaj to storiti. Če se spominjate, sem obljubil tistim, ki so ostali na otoku, da se povrnem tja. Mislim sem na Špance, ki sem jih povabil, in na lopovce, ki so ostali tam. Ni mi bilo težko najti vedno novih izgovorov, da sem odlašal z odhodom, posebno potem, ko sem se poročil. Zdaj, ko sem bil zopet prost, se mi je zdelo naravnost zlobinsko, da bi ne izpolnil te obljube. Res se mi do zdaj ni nudila nobena prilika, res pa je, da je tudi nisem iskal.

V začetku leta 1694. sem nekega dne stal ob reki Temzi in opazoval ladje, ko je nenadoma prišel mimo mene nek mladenič in me pogledal. Čez nekaj časa je zopet šel mimo in me pogledal. Vrnil se je še v tretje in me gledal še bolj pozorno. To njegovo vedenje me je vnevoljilo in obrnil sem mu hrbet. Toda naredil sem komaj nekaj korakov, ko sem zaslišal za sabo klic: »Stric! Niti zmešnil se ni sem in šel naprej. Kmalu nato slišim: »Stric Robinzon!« Tudi za to se nisem zmenil in nadaljeval svojo pot. Saj je v Londonu mnogo Robinzonov. A tisti glas je ponovil: »Stric Robinzon Crusoe!« Tedaj šele sem se okrenil... Zagledal sem tistega mladeniča, ki me je zdaj spoštljivo pozdravil.

»Kdo ste?« sem ga vprašal nekoliko osorno.

»Vaš nečak.«

Šele sedaj sem spoznal sina svoje sestre. Praviijo, da kri ni voda. Odvedel sem ga domov. Pripovedoval mi je o sebi in tudi jaz sem mu pripovedoval.

Tudi on se je posvetil mornarskemu življenju. Bil je kapitan na Indij, ki se je pravkar vrnil iz Bilbao. To je bilo njegovo prvo potovanje. Zdaj pa je bil v dogovoru za drugo potovanje v Vzhodno Indijo ali na Kitajsko. Ko je zvedel za mojo željo, mi je ljubeznivo ponudil, da me vzame s seboj in me odpelje na moj otok, ker je moral na potovanju pristati v Braziliji.

Prav tisto noč, ko nisem mogel spati, sem sklenil, da bom odšel k staremu kapitanu v Lizbono, edinemu prijatelju, in ga vprašal za nasvet. Obenem sem naredil še vse polno nartov, kako bom otok obljubil in uveljavil. Zato sem z velikim veseljem sprejel nečakovo ponudbo.

»Vedi pa, da ne nameravam iti dalje,« sem pristavil.

»Kako?« je vzkliknil. »Saj vendar ne mislite ostati tam?«

»Lahko me vzameš na ladjo, ko se boš vračal.«

»To pa je nemogoče, stric. Lastniki ladje bi mi nikakor ne dovolili, da bi

z dragocenim tovorom podaljšal potovanje za dva ali celo za več mesecev. Pa tudi če bi mi to dovolili, se mi lahko zgodi nesreča, da se ne bom mogel vrniti k otoku. Tedaj bi se znašil v istem položaju, kot pred tolikimi leti...«

Nečak je imel popolnoma prav. Toda jaz nisem še nikdar izgubil poguma ob prvi težavi. Če sem naletel na kako oviro, sem kmalu našel nov izhod.

Res sem našel lepo rešitev. Sklenil sem namreč, da bom dal zgraditi majhno zloživno ladjo, ki bi jo bilo mogoče s lahkoto sestaviti in ki bi jo vzel s seboj na otok.

Medtem ko sem se pripravil na potovanje, so mi vsi znanci izjavljali, da sem neopameten. Prav za prav je bilo res skoraj blazno vrniti se v 62. letu zopet na morje negotovi bodočnosti nasproti. A kaj sem hotel? Saj sem že dejal, da sem prepričan, da človek ni na svetu samo zato da je, spi, uživa in se razmnožuje, kakor to delajo živali, čeprav mnogi res živijo tako. Zdelo se mi je, da je življenje na otoku in hrepenenje, da bi se vrnil tja, bilo zadosten dokaz, da je tudi meni božja Previdnost odkazala določeno nalogo, pa čeprav skromno.

Da sem se še bolj utrdil v svojem prepričanju in storjenem sklepu, se je v juniju istega leta nenadoma pojavil pred menoj... uganite kdo?... Petek!... Prav on, ki sem mislil, da je podlegel v tisti usodni noči ali pozneje. Zdaj pa je nenadoma stal pred menoj živ in zdrav... Pripovedoval mi je o svojih doživljajih in zelo mi je žal, da vam vsega ne morem napisati, ker bi se povest preveč zavlekla. Povedal bom samo na kratko, da je takrat, ko so nas napadli razbojniki in je videl, da sem se ranjen zgrudil, sklonil k meni, da bi mi pomagal. Razbojniki so planili nanj in ga ranili. Niso pa ga hoteli ubiti, ker so videli njegovo nenavadno znanjstvo. Odvedli so ga s seboj kot ujetnika. Petek je ves čas mislil, kako bi jim usel. Zato se jim je skušal prikupiti s tem, da jim je pomagal pri njihovem poslu. Nekoč se je naredil, kot da zasleduje neko žrtev in je izrabil priliko, da je zbežal. Ker ni imel ničesar, je beračil in delal, kjer je mogel dobiti kako zaposlitev, dokler mu ni uspelo, da je prišel v Dublin, kamor sva takrat bila namenjena. Tam je ostal več mesecev. Čeprav je še tako iskal, ni mogel najti najmanjšega sledu za menoj. Povračilo se mu je celo najti kraj, kjer sva bila napadena. Odkril je tukaj celo nekaj listin, ki so jih razbojniki odvrgli. Bil sem jih vesel, ker so bile zame precejšnje važnosti. Ker pa je kraj bil zapučen, ni mogel izvedeti ničesar o meni. Odšel je naprej in ni mu ostalo drugo upanje kot London. Ta pa je bil tako silno daleč! Koliko je moral prestati in kako daleč potovati pet, preden je dospel v London, kjer je upal, da bo našel delo in zaslužek v pristanišču.

Kako naj bi se mislil, da je v vsem tem jasno izražena božja volja?...

8. januarja 1695 sva se vkrcala s Petkom na lepo ladjo mojega ne-

čaka, na katero sem dal naložiti poleg že omenjena zloživne ladje še mnogo drugih stvari, ki bodo zelo koristne naselencem na otoku. Ne samo stvari, vzel sem s seboj tudi nekaj delavcev in sicer dva mizarja, kovača in malega brihtnega močička, ki je po poklicu bil sodar, a je poleg tega bil tudi dober mehanik, kolar, čevljar, krojač in ne vem kaj še vse. Pridružil se nam je še nek krojač, ki je sklenil, da gre iskat srečo v Indijo. Mornarji so se mu smejali in ga vpraševali, če gre oblačit divjake po modri Med potjo pa se je premislil in ostal na mojem otoku, kar je bilo za vse zelo koristno, ker se je izkazalo, da ni bil samo sproten v vial, ampak je znal še mnogo drugih koristnih stvari.

S Petrom sva se vkrcala na ladjo.

Natovorili smo tudi večjo količino perila in obleke, odev, čevljev, klobukov, postelj in drugega pohištva, kuhinjske posode, poljedelskega in še različnega drugega orodja.

Tudi nisem pozabil na orožje: sto pušk, več samokresov in strelivo v veliki množini; poleg vsega pa še dva topa. Hotel sem se postaviti z njimi, seveda, če le mogoče, samo ob slovesnostih.

Ladja v plamenih.

Komaj smo prišli iz Rokavskega preliva, ko se je dvignil močan južni veter in smo se morali zasidrati pri Galwayu.

»Čudno,« sem vzkliknil, »da mi morje ni nikdar naklonjeno! Usojeno mi je, da v vodi nimam sreče.«

Opazil sem, da se je moj nečak ob teh besedah zresnil in se mu je obraz kar podaljšal. Mislim sem si: »Dečko se boji, da mu nosim nesrečo!« Zato sem takoj pristavil:

»Sicer pa je boljše tako.«

»Kako boljše?«

»Mlad si še in še na začetku svojega življenja. Jaz pa sem star in že na koncu. Lahko si misliš, da imam že precej izkušenj in da sem se tudi že marsikaj naučil iz izkušenj drugih. Vedi torej, da podjetje, ki se začne

Nisem pozabil na orožje.

brez težav, navadno slabo konča. Prav tako pa konča navadno z dobrim uspehom delo, ki se je začelo z ovirami. To se mi zdi popolnoma prav, ker tako nekako zaslužimo uspeh. Zdi se mi nemogoče, da bi izvršili kako dolgotrajno delo, ne da bi naleteli na težave. Ali ni bolje, da te težave nastopijo takoj ob začetku? Na vsak način smo zdaj še doma Pogum torej, dečko! Videl boš, da bo tvoje potovanje srečno. Verjemi staremu stricu, ki ti izraža voščilo, ki izvira iz njegovega trdnega prepričanja, potrjujega po njegovih lastnih izkušnjah in po izkušnjah drugih.«

V Galwayu smo ostali 22 dni. Ta čas pa ni preteklo brez koristi. Založili smo se bolje z živili, ki so bila tukaj mnogo cenejša. Kupil sem tudi nekaj žive živine, prašiče, krave, teleta, ker sem hotel začeti tudi z živinorejo na mojem otoku — oprostite — v mojem kraljestvu!

Nekoga večera precej pozno, je prišel v kabino, kjer sva sedela z nečakom, mornar, ki je imel nočno stražo in povedal, da je v daljavi videl ogenj in da se mu je zdela, da sliši topovski strel. Nek drug mornar je tudi trdil, da je slišal strel.

Odšli smo na krov, a ničesar nismo videli niti slišali.

Hoteli smo se že vrniti v kabino, ko smo nenadoma zagledali v daljavi nenavdno svetlobo.

»To je požar,« je dejal nekdo.

Odšli smo pogledat, kje smo bili in ugotovili, da je bila suha zemlja oddaljena najmanj pet sto milj odloč. Če bi bil požar na suhem, bi ga ne mogli videti. Torej je gorela kaka ladja!...

Ker so mornarji slišali topovski strel, ladja ni bila tako zelo daleč. Obrnili smo ladjo v tisto smer in čez kake pol ure smo zagledali veliko ladjo v plamenih.

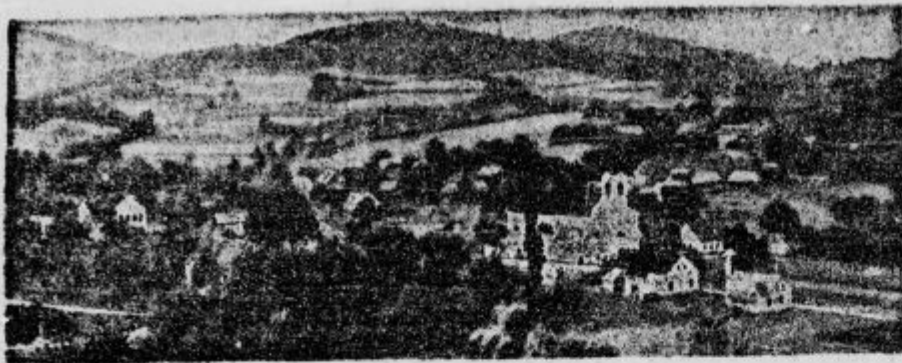

Zagledali smo veliko ladjo v plamenih.

Tukaj so bili ljudje, ki so potrebovali našo pomoč. S topovskimi streli smo naznanili nesrečnemu pošo bližino. Zvili smo jadra in kmalu je ladja obstala. Malo pozneje smo zaslišali strahen pok in silovit plamen je osvetlil nebo. Nato pa je zavladala smrtna tišina in kjer je bila prej ladja, je bil samo še oblek dima...

Mar se od nesrečnejev na ladji ni nihče rešil?... Ali se blodijo morda v majhnem čolnu po morju in ne vedo, kam naj krenejo?... Ukazal sem, naj pritegijo vse luči in naj od časa do časa strelijo s topom, da bi pritegnili nase pazornost ponesrečencev.

(Daleč vzhodno!)

Brusnice — dolina češnj.

»Hm, kako so dobre!

Med sladkimi češnjami

Prvotna domovina češnje je najbrže Mala Azija. Od tam se je češnjevo drevo razširilo po vsem svetu. Seveda ne uspeva povsod enako, zakaj češnji so všeč posebno gorke lege

in rahla apnenčeva zemlja. Češnjevo drevo je podvrženo raznim boleznim in zahteva da drevo dobro uspeva, skrbnega in večtega sadjarja. Višnja, ki je češnji sorodna, je bolj odporna in ne stavi sadjerejcu prevelikih zahtev.

Najbolj zgodnje so češnje iz Brd, onstran Gorice. Teh pa Ljubljanci kaj malo pozobljejo, ker večino razpeča goriški trg. Prejšnje čase so pošiljali češnje iz Brd po vsej Srednji

Evropi. Zelo zgodnje so vipavske češnje, ki jih v Ljubljani ne manjka. Na Kranjskem se ponasata s prvim zlahtnim sadom hribski vasi Stanga in Janče, pa tudi novomeška okolica. Daleč na okrog so znane in zelo cenjene brusniške brustavke, ki ob dobri letini dajejo tamošnjim prebivalcem prav lepe dohodke. Zanimivo je tudi, da so plemenite vrste raznih češenj poznali že stari Grki in Rimljani.

Šlovence v goriških Brdih, y znani domovini krasnih češnj.

Briške kmečice neso češnje v Gorico na trg.

Deklica vživa sladki prvi sad.

Kupčija s češnjami v Brusnicah na Dolenjskem.

Peter Bohinjec

POD KRIVO VELKO

POVEST I
IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

22

VII.

Odločni nastop kranjskega komisarja je vzbudil nevoljo, pa tudi veselje. Dobri, pošteni ljudje so odobraval strogost gosposke, in kmalu so se dubovi ločili. Izprijeti fantje so hodili ostrizeni po vasi, kar je bila tiste čase velika sramota. Pajk je dal vsakega do gola ostriči, kateri je prišel v njegovo roko. Palica je pela in Pajkov prst je prešel v pregovor. Tako pa so se pravi rokovernjaci zmerom bolj ločili od drugih, ker so pošteni kmetje dobili pogum in niso hoteli več dati potuhe. Rokovernjaci so le še po posameznih bajtah prejemale zaslonbo, tako pa so se vedno bolj umikali ljudem in vsem. Poleti se je še živelo, ali zima je bila huda po gozdih. Plašarska moč je ginevala, bogastvo je prehajalo v pomanjkanje in celo Veliki Grogga je ubožal.

Udal boršt s svojimi raztegnjenimi in skritimi koti je bil edino pribežališče starih šteklačarjev. Tu je še vladal harambaša z železno roko, ali disciplina se je rušila in število plašarjev se je manjšalo od dne do dne.

Veliki Grogga je le še enkrat zbral svojo četo. Bili so mrzli adrentni duševci. Ogajali so splapolali, v Petričevem dolu in strašni obrabi starih rokovernjacev so se svitali v ognjenem plamenu. Molče so sedele oblastne rokovernjacev okrog ognjev in pristavljale črne piske. Otroci so grelj svoje premlje ude ob žerjavici in lažni čakali na skuhanu porciju.

Veliki Grogga ni več rožljaj z rumenimi cekini ob pasu, grbasta harambašica je nosila posmoljeno obleko. Hči starega harambaše je še zmerom kazala svoja mlada lica in živahno kretanje života. Tacmen je ropotal po svoje in Polonjek je pomežikaval Jerdanovi Mini, Pomiganec in Požaganec sta se vrtila okrog Fundežkinega Tomaža, ki je igral na zamazane gosli. Travnove tri so se sukale okrog svojega očeta, Zoretovka in Grozna sta skubili perutnino in Mrčanova Mica je mešala žgance. Mejačev Stefan je sedel v družbi Likozarjevega, Zakoparjevega in Maleševca in dražil Kozjeka, ki je v vojaški suknji tihal za hrastovim štorom, na katerem sta srncežljivo sedela mlada fantiča: Devs iz Stražišča in Dimež iz Zgoranje Save.

»Ali nista lepa fanta?« reče Devsova Katra mladi Grogovski in pokaže na svojega brata in Dimeža.

»Kakor bi jih iz voska nišle vzkljike Mica in pogladi po licih mlada fanta okroglih lic in gostih las.

»Tvoja častna straža, harambaša!« vzkljike Tacman in pokaže poglavarju lepa fanta.

Veliki Grogga je sedel na izdolbeni skali in položil desnico na rame Dimežu:

»Kaj si do zdaj delal, fant?«

»Sumijeve kozle sem pasel in branjevkam po kranjskem trgu nagajal,« se odreče Dimež.

»Ali si kaj v šolo hodil?«

»Pri odgovorih sem bil zmerom prvi, pri uboganju zmerom zadnji, pravi moj učitelj Peterlija.«

»Potem si naš Brihtnih glav sam manjka, uboga pa tisti, kdor mora. Cim več jih boš dobil, da te bodo ubogali, tem večja glava boš pri nas. Brati in pisati znaš dobro?«

»Pa tudi računati in risati.«

»Mica, prinesi papirja in gosje pero! Dimež bo odslej naš pisar. Piši torej, fant, in napiši pismo kranjskemu komisarju Pajku, da naj sto zlatov položi na tiste vislice na kranjskem polju do pone-deljka, ako hoče dobiti nazaj svoj cilindar in frak. Cilindra in fraka seveda še nimamo, ali tvoja skrb je, Devs, da ti Pajku to pismo izročiš, obenem pa njegov cilindar in frak nam prineseš. Razumes?«

»Razumem in naredim, kar si ukazal, harambaša,« odvrne Devs. »Pa sreča z vama!« reče Veliki Grogga in se obrne k drugim.

»Brihtnih glav nam manjka...«

»Jutri gremo na Suho in v Kokro. Na Suho pojdem jaz sam, da mlinarja župana Zormana malo obiščem. V Kokro pa pojdi ti, Tacman, da kokrskega župnika nekoliko oskubesh. Naše prihodnje kurjaviše bo na vogljanski gmajni. Pri Bolcu se snidem. On ima dosti ovac. Bolčev Aleš in Lovre sta tako bolj naša.«

La Tacman začne takoj zbirati svoje junake. Travnov Janez je že njegov stari oproda, Mejačev Stefan in Koblar se mu pridružita, tudi Kozjek je za Tacmanovo komando. Likozarjev, Zakoparjev in Malešev iz Zg. Dupelj so bili vsi dobri pivci in so vedeli, da se jim bo dobro godilo v kleti kokrskega župnika. Le Materž Medved iz Križev je bil, ki si ga je Veliki Grogga zase prihranil.

»Materž, ti boš nagnal vse ženske jutri zjutraj iz Pikševe loke na Suho. Berejo naj po hišah kašo in slanino in naj ti povedo, katere gospodinje so najbolj skopje. Okrog enajstih pridemo šteklačarji, da popravimo, kar je bilo napačnega.

Ti, Tacman, pa kar odrini, da o pravem času prideš v Kokro. Na sveti večer, ko bodo ljudje pri polnočnici, se vam bo v župnišču najbolje godilo,« skonča harambaša svoje ukaze.

Tacman je odšel s svojo četo, tudi Medved je odgnal zvečine vse ženske v Pikšovo loko v strugi zelene Kokre.

Truden je bil stari Grogga in oči, so mu lezle skupaj, ali zaspati ni mogel. Burne misli so se mu podile po glavi in žali spomini so pretesali njegovo dušo. Rad bi bil v miru, rad bi se unaknil, pa ne more. Nové skrbi zalezujejo njegovo dušo in deset let že izroča svojo službo drugim, a le še krivijo njegov hrbet vsa bremena rokovernjaške komande. Povzdignil je moč rokovernjaštva do vrhunca, a zdaj sluti, da bo moral podpisati tudi njegov prepod na sam. Četa njegova se manjša od dne do dne, najboljši kapitanji so pod zemljo ali pa tiče za železnimi okni podzemeljskih ječ. Le harambaša je vselej srečno ubežal smrti in ječi, ubežal vrstolomnim nevarnostim in zmagoval po svojo.

»Dan se dela, pojdimo!« zakliče harambaša in iz starega obraza so žvigale njegove vedno iskre oči.

Četa se dvigne in se spušča iz temnih borovcev v nižavo in spet v višavo, dokler se ne pokaže zvonič sv. Ksista na ravnem polju...

VIII.

Rokovernjaške habnice so letale po Suhi od hiše do hiše, kakor bi bile najete. Po dve in dve so prestopale pragove in klicale v veži: »Berem kašo, berem slanino.« Spotoma so seveda vse pregledale po veži in hiši, pa tudi pod streho in v šrambi, kjer bi še kaj ostalo za moške.

Proti enajsti pa so začeli šteklačarji hoditi po vasi. Pri župenu posada hišnega gospodarja za mizo v kotu in nikamor se ni smel geniti. Gospodinja pa je kuhala in nosila na mizo rokovernjavom, ki so si dobro privoščili. Hruševci ni bil dovolj, tudi slivovka, ki je bila skrita v gospodarjevi postelji, je morala romati na mizo.

Ko postajajo plašarji in plašarice s Polonjekom na čelu že dobre volje, začujejo hipoma žvižg na vasi. Vsi skočijo pokonci in hite ne čisto. Polonjek zgrabi svojo puško in stopa po vasi. S krvavim nožem prihaja Pomiganec tam od Ržena. V zvoniču pa začne biti plat zvona. Ljudje deru vkup, po cesti pa prihaja Polonjeku naproti sam harambaša. Urno se je prestopal, Požaganec je skakal poleg njega in več žensk se je motalo za njim. Takoj zadaj pa so pritisnuli vasčani. Farjevec je metal okleške za šteklačarji. Valjavec pa je metal debele kamne za plašaricami.

Župan je v tem porabil svojo prostost za mizo in brk potegniti svojo puško iznad police. Že stoji na pragu in hitro razgleda položaj. Ali tudi Grogga ni zgrešil novega,

oboroženega sovražnika; skokoma je za detelo jablano, iz malhe potegne rdeč robec in maha z njim proti mlinarju. Ta spozna mirovno znamenje in postavi nabasano puško na tla. V tem so se že poskrili rokovernjaci in kakor bi veter potegnil, ni bilo nobenega več v vasi. Tam na vasi pa je ležal prihajajoč Čober s prebodenim srcem v svoji krvi.

Veliki Grogga je sopihal kakor kovaški meh in po trikrat je podarjal, da ga nikdar več ne bo videla Suha. Kakor je bila frezna njegova glava, tako je tudi čutil, da je njegovo spremstvo prešabo, da odbije mnogostevnen napad. Stegnjen je ležal na snegu ob godnem robu pod zeleno smreko, dokler se ni umiril in odpočil.

»Kaj ti je naredil Čober, da si mu kri puščal?« povpraša Grogga Pomiganca, ki je brisl nož v snegu.

»Ako bi ne bil jaz njega, bi bil pa on mene,« hladnokrvno odgovarja Pomiganec.

»Torej silobran,« razsodi Grogga že hladnokrvneje.

»Odidimo na Golico k Brezarju, da se ogrejemo. Tjakaj ima priti tudi Devs s Pajkovim frakom in cilindrom. Bog vedi, ali se je fantu posrečilo?«

»Deps je zvit, Dimež prebrisan, Devsova Katra pa je tudi pogumna, saj je že dve babi ubila tam v «Babjem boju» za Stražiščem,« pravi Pomiganec, tolažeč s tem svojo vest.

Grogova hči se je veselila, da bo čez dolgo časa spet videla svojo rojstno hišo na Golici. Še bolj se je razveselila, ko zagleda mladega Devsa na pragu — s Pajkovim cilindrom na glavi in obledenega v njegov frak, ki so mu škrici segali do pet.

»O Matic, ti si pa tič! Še Dimeža boš posekal,« pozdravi harambaša Devsa, za katerim se je smejala njegova sestra Katra.

»Kako si vendar prišel do Pajka?«

»Ko mu prinesem tvoje pismo, me pogleda, kakor bi me hotel pogledati v duo duše. Jaz pa sem se tako neumno držal, kakor bi ne znal do pet šteti. Kdo ti je dal to pismo? me vpraša. — Neznani človek ga mi je izročil na poti in mi dal srebrni tolar za to, da sem ga sem prinesel. Ko me še vpraša za moje pisanje, pravi: malo počakaj! in odide čez vežo v drugo sobo. Tisti čas jaz hitro odprem omaro in — smuki je šel lepo višnjevi frak pod moj kovašček. Cilinder je ležal na mizi. Menda je imel samo enega.

»Ako bi ne bil jaz njega, bi bil pa on mene.«

(Dobro ortodoksno.)

23

Iz bojev zoper komuniste

S podporo domačega prebivalstva so nemške čete v albansko-grškem obmejnem ozemlju uničile nad 5000 komunistov ter zaplenile med množico streliva in orožja tudi 153 strojnice.

Belokranjski zelenici so pregnali komuniste z Vinice. Tam je dobil plačilo tudi najhujši komunistični ovaduh Curin.

Poldrugo stotino mrtvih komunistov so našli domobranci po zadajih bojih okrog Višnje gore.

Pristojna oblast je zaplenila imovino upornikov dr. Grudna Igorja in železničarja Medveda Ludvika iz Ljubljane.

Da izpolnijo razredčene vrste, skušajo komunistični vodje na zahodnem Balkanu zopet z mobilizacijo; prebivalstvo se je postavilo v bran in tolovaje zapodilo v beg.

Severno od Krfa leželi otok Lenkas je bil po kratkih hudih bojih po nemških četah očiščen komunističnih tolp.

Ne potrebujemo nobene domovine, najmanj pa slovenske, so izjavljali komunisti v nekem večjem komunističnem taborišču.

Okrog Primskovega so pred kratkim domobranci ustrelili tudi tri komunistične podoficirje. Eden je imel v svoji torbici celo — »Domoljubac«.

Za boljše bodočnost slovenskega naroda je daroval svoje življenje Zvone Plečko, pokopan v Cerknici. Slava njegovemu spominu!

18 mrtvih so imeli komunisti v bojih s stiški in novomeskimi domobranci v okolici Primskovega.

Pri Trebnjem so komunisti na begu pred domobranci odvrgli tudi tri lahke strojnice, ki so takoj zapele svojo pesem po boljševiskih hrbitih.

Pri hudih bojih na Škofljem 12. junija so imeli tolovaji osem mrtvih, šest ujetih, ranjenec pa štiri voze.

Svoje življenje je dal za vero in slovenski narod domobranec France Gojak. Slava njegovemu spominu!

Križanka št. 25

1	2	3	4	5	6	7	8
9		10		11	12		
13		14			15	16	
	17		18			19	
20				21			
22							
23			24		25		
	26						
27	28	29		30			31
32		33	34			35	
36					37		

Vodoravno: 1. slovansko moško ime, 5. dolg stol, 9. vojaški oddelek, 10. ves, 12. ker (hrv.), 13. latinski veznik, 14. merilo, 16. kvar-taski izraz, 17. plemo, ki živi v severozahodni Arabiji, 20. pogrinjala, 21. del gledališča, 22. svetinje, 23. starorimski višji uradnik, 25. silaj, (brez zadnje črke), 26. sozvočen, (tujka), 27. kemični znak za emanij, 29. arabska mera, ki je enaka našemu valtu, 31. kratica pri naslovih, 32. žensko ime, 34. ostanek pri goreanju, 35. žar, 36. planota, 37. domača žival.

Navpično: 1. ime in priimek slov. pisatelja, 2. imeand, 3. predlog, 4. število, 6. neločljiva

Križem sveta

Kako dela nemški kmet

Da je prehrana nemškega naroda vzle vojni na tako visoki stopinji, je vsekakor glavna za-sluga nemškega kmeta in njegovega dela, oziroma dela njegove družine. V dobi poletne polne zaposlitve, to je od 1. maja do 1. novembra, je znašal povprečni delovni čas kmeta in njegovih družinskih članov več ko 70 ur na teden. Kmetje so delali povprečno po 80,5 ure na teden, kmetice po 81,9 ure in družinski člani po 76,3 ure. V mnogih primerih so zapisali tudi 90 ur in v dobi spravljena pridelka celo po 100 ur dela na teden. V dobi spravljavanja letine se je zlasti še povečala zaposlitve žena, ki je dosegla pogosto tudi nad 100 ur na teden.

Dekleta se več uče kakor fantje

Na De Paul univerzi v ameriškem Čikagu so reziskovali, kateri več študirajo, dijaki ali dijakinje, in ugotovili so, da so dijakinje znatno bolj pridne. Dočim dijaki porabijo za študiranje okrog 25 ur na teden, poveče dijakinje učenju dvakrat več, namreč 50 ur. Povrh tega tudi prečitajo ženske slušateljice dvakrat več knjig kakor moški, namreč povprečno po štiri na mesec, dočim fantje predelajo komaj po dve.

Brinjeve jagode namesto popra

Mnogi gospodarji si belijo glave, kako bi si pomagali pri kolini s začimbami. Zrele brinjeve jagode se dobro izberejo in na snažnem prtišču stisnejo v ploščice. Sulfijo se na soncu in sicer prav počasi. Suhe so, če zamoremo jagode s lahkoto zmleti med prsti. Suhe jagode zdrobimo in nam, če dodamo na 50 jagod 10 g zdrobljenega timijana, služijo namesto popra pri pripravi klobas ali mesa.

Podpiranje krščanskih trgovcev na Madžarskem

Zveza posojilnic in bank na Madžarskem ima sklad, iz katerega so delijo podpore mladim krščanskim trgovcem in obrtnikom, ki se hočejo osamosvojiti. Lani je prejel vodstvo tega sklada 1984 prošelj za podpore, podpor v skupnem znesku 3,8 milijona pengő pa je bilo deležnih 646 trgovcev in obrtnikov. Od svoje ustanovitve v juliju 1937 do konca lanskega leta je dobil sklad 24.974 prošelj za podpore in posojila ter razdelil 25,5 milijona pengő podpor in posojil 5350 prosilec, med katerimi je bila skoraj polovica akademično izobraženih ljudi. V letnem poročilu vodstva podpornega sklada je naglašeno, da je vračanje posojil zadovoljivo. Tako je dobil sklad lani nazaj 3,4 milijona pengő.

Godba med nakladanjem streliva

Poveljnik pristanišča na Honolulu je odredil, da mora med nakladanjem streliva na vojne ladje vedno igrati godba, in sicer lahke komade. Godba baje dobro vpliva na delavce in preprečuje nesreče pri tem nevarnem poslu.

soglasnika, 7. norveška denarna enota, 8. prepisanje, 10. spoštuje, 11. časovna doba, 14. belokranjsko mesto, 15. tečen, 17. šolska potrebščina, 18. konju pravimo, da je takšen, 19. debel, pita, 24. angleški plemič, 25. čujem, 28. moja (lat.), 30. zašitek, 31. skrajna točka zemeljske oble, 33. igralna karta, 35. sebe.

Rešitev križanke št. 24

Vodoravno: 2. zavitek, 9. lo, 11. livar, 12. a. r., 13. ost, 15. sam, 18. Ato, 17. Verd, 19. glog, 20. ep, 22. topot, 23. Ir, 24. nem, 25. srd, 26. Adi, 27. št., 28. stena, 30. on, 31. čeri, 33. Arij, 35. Ind, 36. res, sla, 39. na, 40. Kolti, 42. ol, 43. ponjava.

Navpično: 1. slovenščina, 3. al, 4. Vis, 5. Ivan Pregelj, 6. tam, 7. Er, 8. pregrinjalo, 10. ose, 12. sto, 14. tr, 16. ait, 18. dosti, 19. godna, 21. pet, 23. ido, 28. srd, 29. ara, 32. ena, 34. ilo, 34. Ren, 37. sta, 40. ko, 41. Iv.

Turška industrija

V stari Turčiji je bila obrt sicer dobro razvita, industrije pa ni bilo in je morala tudi nova Kemalova Turčija še dokaj let uvažati vse industrijske izdelke. O razvoju turške industrije lahko govorimo šele od l. 1935, ko je stopil v veljavo petletni načrt o osnovanju in pospeševanju industrije. Pri izvedbi tega svojega načrta si je vlada zbrala za svoja sodelavca dva največja denarna zavoda, ki nadzorujeta naslednje industrijske panoge: železo in jeklo, usnjo in obutev, celulozo in tekstilne izdelke ter cement. Vseh podjetij za predelovanje volne je pet in ima največje v Bursi okrog 2200, najmanjše nad 200 delavcev. Podjetij za predelovanje bombaža je 6. Največji tozadeval obrat ima 3000, najmanjši in najstarejši v Adani pa do 1200 delavcev. V industrijskih obratih za železo in jeklo je zaposlenih okrog 3500 delavcev. Središče celulozne in papirne industrije je Izmir. Tam so dprli tovarno 1937 in je že prvo leto izdelala 10.000 ton celuloze oz. papirja. Industrija usnja in obutev predelala na leto okrog 3 milijone kg usnja in ima zaposlenih 750 delavcev. V cementni industriji okrog 400 delavcev izdelava približno 90.000 ton cementa na leto.

Poštne znamke v Palestini

so tiskane v 3 jezikih. Tudi v Sv. deželi vsak teden obhajajo 3 dneve Gospodove, ali nedelje: nedelja je za kristjane, sobota za Jude in petek za mohamedance.

Civilne naslove so odpravili

Po najnovjši odredbi se zdaj v službi nemške vojske in v vojaškem uradnem dopisovanju ne smejo več navajati civilni naslovi (doktorji, inženirji in podobno). Vojaki se smejo podpisovati, naslavljeni in ogovarjati samo z vojaškim činom. Samo vojaki posebnih strok, n. pr. pri zdravstvu, živnozdravstvu, avtomobilih in pri inženiriji vojne mornarice ter častniki visokih činov in podobni smejo, v kolikor delujejo v svojem poklicu, navajati svoje naslove skupno s imenom.

Ena o krompirju

Krompir so prinesli v Evropo Spanci. Proden se je razširil po našem kontinentu, je trajalo več stoletij. Na Nizozemskem so ga začeli saditi okrog leta 1550. Kmalu nato so ga začeli pridelovati v Italiji in na Irskem. V Nemčiji so pričeli s prvimi poskusi leta 1717, v Franciji pa šele leta 1768. Kmalu nato se je razširil krompir kljub hudemu odporu po vsej srednji Evropi. Danes daje ta prekoristna rastlina hrano bogatim in revnim, z njo redimo tudi našo živino. Skoraj si ne moremo misliti, kako so pri nas nekaj živeli brez krompirja.

Madžarska sol

Pred prvo svetovno vojno je bil madžarski pridelek soli zelo važen v Evropi. Po trianonski pogodbi pa je Madžarska izgubila največja ležišča soli in je morala sol uvažati iz Nemčije in bivše Češkoslovaške. Ko je med sedanjo svetovno vojno Madžarska dobila karpatske in severne sedmograške pokrajine, je spet postala važen pridobitelj in izvoznik soli. Prej je morala letno uvažati okrog 10.000 vagonov soli, zdaj pa jo izvažata okrog 8000 vagonov in domača letna uporaba, ki je bila prej povprečno 7 kg na prebivalca, si zdaj 10,25 kg. Madžarska sol se je med sedanjo vojno podražila za 30%, torej od 34,60 na 44,60 pengőv za 100 kg.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Zapraviljivec

kupi Žitko, Podpeč, Preserje.

OGLASUJ
v DOMOLJUBU